

اطلس گتابخانه‌های استان البرز

www.ketab.ir

سرشناسه : قراگزلو، پرویز، ۱۳۴۸ -
 عنوان و نام پدیدآور : اطلس کتابخانه‌های استان البرز پدیدآورندگان پرویز قراگزلو... [و دیگران]؛ [به سفارش] کمیته علمی، پژوهشی اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان البرز.
 مشخصات نشر : کرج: انتشارات ملرد، ۱۳۹۲.
 مشخصات ظاهری : ۳۴۷ص: مصور.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۸۱-۲۲-۸ / ۲۵۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرس نویسی : فیبا
 یادداشت : پدیدآورندگان مهدی اسدی، طیبه ایمانی کیا، فاطمه باقری، ایوب بهنام، کاظم قاسمی، پرویز قراگزلو، رمضانعلی محسنی ملردی.
 موضوع : ایران -- البرز
 نشانه افزوده : نهادهای عمومی کشور. اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان البرز
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۲ ق ۹ الف : Z۸۴۵
 رده بندی دیویی : ۰۲۵۰۰۹۵۵۱۲۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۳۹۵۷

اطلس کتابخانه‌های استان البرز

پدید آورندگان: مهدی اسدی، طیبه ایمانی کیا، فاطمه باقری، ایوب بهنام، کاظم قاسمی، پرویز قراگزلو، رمضانعلی ملردی

انتشارات: ملرد

کرج، چهارراه مصباح، کوچه شهید کرمانی نیا، پلاک ۱۶، ط ۱، ورود واحد ۱
 ۰۹۱۲۵۶۴۸۸۰۲ - ۰۲۶.۳۲۸۲۹۲۱۱۶

طراح گرافیک: امیر نساجی

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۳

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۸۱-۲۲-۸

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر متعلق به اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان البرز می باشد

هر گونه نظر، انتقاد و یا پیشنهاد را با شماره تماس ۲ - ۰۲۶.۳۲۲۵۵۰۰۱

و یا ایمیل research@alborzpl.ir مطرح نمایید.

۸	مقدمه
۱۱	موقعیت جغرافیایی و تاریخی استان
۱۷	سیمای فرهنگی استان
۲۲	سیر تاریخی کتابخانه در استان البرز
۲۴	کتابخانه‌های استان در یک نگاه
۲۷	فصل اول: کتابخانه‌های عمومی
۷۵	فصل دوم: کتابخانه‌های عمومی مشارکتی
۱۰۹	فصل سوم: کتابخانه‌های دانشگاهی
۱۵۹	فصل چهارم: کتابخانه تخصصی
۱۸۷	فصل پنجم: کتابخانه‌های مساجد
۲۵۹	فصل ششم: کتابخانه‌های آموزشگاهی
۲۸۹	فصل هفتم: کتابخانه‌های حوزوی
۲۹۹	فصل هشتم: کتابخانه‌های مستقل
۳۰۹	فصل نهم: کتابخانه‌های ندامتگاهی
۳۲۱	فصل دهم: کتابخانه‌های کودک و نوجوان
۳۳۵	فصل یازدهم: کتابخانه‌های روستایی
۳۴۵	فهرست منابع
۳۵۰	نمایه

نقش کلیدی اطلاعات به عنوان ابزار اقتدار و یکی از عناصر بنیادی توسعه در عصر دانش بر هیچ کس پوشیده نیست. بشر امروزی در تمامی عرصه های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و علمی متکی به اطلاعات است و کتابخانه ها به عنوان سازمان های اجتماعی و دروازه هایی به سوی دانش همواره اهمیت بسزایی در پرورش اندیشه های خلاق داشته و وسیله ای برای ایجاد علاقه به مطالعه و تحقیق در افراد جامعه و فراهم نمودن بستر لازم برای یادگیری مداوم، تصمیم گیری مستقل و توسعه فرهنگی افراد و گروه های اجتماعی قلمداد شده اند. در عصر اقتصاد دانش محور، به کارگیری مدیریت دانش یکی از گام های دستیابی به جایگاه رفیع خردورزی و اشتراک دانش است. تحولات فناوری اطلاعات و ارتباطات نه تنها شکل منابع کتابخانه ها بلکه خدمات، نیازهای اطلاعاتی کاربران و مهارت های کاربران نیز دچار تحولات و تغییرات شگرفی نموده است.

بی تردید دستیابی به اطلاعات و سپس پایه ریزی اقتصاد دانش مدار بدون توجه به کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی میسر نخواهد بود. زیرا جهان کنونی قدرت در اطلاعات است و بدون کسب اطلاعات مناسب در هر زمینه ای موفقیت امری در دسترس نیست. خواهی بود. بسیاری از کشورهای پیشرفته به واسطه درک اهمیت ارزش اطلاعات و تأثیرگذاری آن بر جامعه سرمایه گذاری فراوانی در جهت بسط و توسعه کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی نموده اند تا از این مسیر به رشد و گسترش فرهنگ مطالعه و کتاب خوانی و بستر سازی برای رسیدن به جامعه اطلاعاتی دست یابند. جامعه ایران با فرهنگ غنی اسلامی و تمدن چند هزار ساله از قابلیت کافی برای حرکت به سوی توسعه پایدار برخوردار است و در طراحی ایران باید از تمامی امکانات ملی سود جست. فرایند توسعه پایدار عزم ملی و مشارکت تمامی نهادهای اجتماعی را می طلبد. نه کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی می تواند نقش تعیین کننده ای در این میان ایفا نماید.

توجه به امر کتاب خوانی و مطالعه منسجم در حمله مریدی است که پیوسته در فرمایشات مقام معظم رهبری مورد تأکید قرار گرفته و در بیانات گهربارشان فرموده اند: «کتاب خوانی و علم آموزی نه تنها یک وظیفه ملی، که یک واجب دینی است. از همه بیشتر جوانان و نوجوانان، باید حراست و وظیفه کنند.»

استان البرز با مرکزیت کرج در جایگاه سی و یکمین استان ایران و از نظر جمعیت در رده پنجمین استان کشور پس از استان های تهران، مشهد، اصفهان و تبریز قرار دارد و شامل شهرستان های کرج، ساوجبلاغ، نظرآباد، طالقان و اشتهارد است. یکی از ویژگی های استان البرز مهاجرپذیر بودن و سکونت روستاهای مختلف در آن است تا آنجا که اغلب لقب «ایران کوچک» را برای آن به کار می برند. این استان دارای بسترهای بسیار زیادی جهت رشد و پیشرفت در زمینه های علمی، فرهنگی، صنعتی، اقتصادی و اجتماعی است؛ به طور مثال در زمینه های فرهنگی در چند ساله اخیر از نظر توسعه فرهنگ کتاب خوانی و افزایش تعداد کتابخانه های عمومی روند صعودی و قابل ملاحظه ای را طی نموده و در سال ۱۳۹۱ اداره کل نهاد کتابخانه های عمومی استان در بین استان های مختلف رتبه اول را از نظر عملکرد به خود اختصاص داد.

همگان نیک آگاه اند که یکی از راه های دستیابی به کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی، وجود راهنماها یا اطلس هایی است که بیانگر مشخصات کتابخانه ها بوده و یاری گر جستجوگران اندیشه و دانش باشند. بدیهی است فقدان چنین منبع جامعی در زمینه معرفی کتابخانه های موجود در استان یکی از دغدغه های پژوهشگران بوده و اغلب باعث صرف وقت، انرژی و هزینه بسیار جهت جمع آوری اطلاعات در این زمینه ها از نهادها و ارگان های مرتبط بوده است. بنابراین به منظور رفع این مشکل، طرح تدوین و طبع اطلس کتابخانه های استان البرز از سوی اداره کل کتابخانه های

عمومی استان در دستور کار قرار گرفت و بر این اساس از خردادماه ۱۳۹۱ کمیته علمی - پژوهشی متشکل از اساتید دانشگاه، مسئولین اداره کل کتابخانه‌های عمومی، تعدادی از ناشران و مهندسان نرم‌افزار و نیز تعدادی از کتابداران در راستای اهداف زیر رسماً کار خود را آغاز نمودند:

بررسی تطبیقی پیرامون وضعیت انواع کتابخانه‌های موجود در استان؛
تهیه نقشه کامل کتابخانه‌های متنوع با در نظر گرفتن پراکندگی جغرافیای محل استقرار؛
اطلاع‌رسانی جامع به شهروندان استان در مورد موقعیت مکانی، منابع، امکانات و خدمات کتابخانه‌ها در راستای تشویق تابش برای عضویت و استفاده از منابع کتابخانه‌ها؛
ارتقاء سطح آگاهی‌های اقشار مختلف مردم از جایگاه کتابخانه‌ها و کتابداران در توسعه فرهنگی؛
بهره‌گیری از اطلاعات جامع گردآوری‌شده و نتایج پژوهش در برنامه‌ریزی راهبردی اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان؛

ایجاد پایگاه اطلاعاتی (سامانه اطلاع) کتابخانه‌های استان به منظور تسهیل در بازیابی اطلاعات مورد نیاز شهروندان در سطوح مختلف سنی، تحصیلی، شغلی و ایجاد زمینه‌های ارتباط بیشتر با جامعه و تأمین نیازهای اطلاعاتی آنها؛

کمک به اعتلای فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی و گسترش کتابخانه‌ها؛
گسترش ارتباطات بین کتابخانه‌ها و بهره‌گیری بهینه از سیستم ماشینی کردن در جهت ارتقاء کیفیت خدمات کتابخانه به مراجع.

کمیته علمی - پژوهشی در جلسات متعددی اهداف و مأموریت‌های پژوهش (پیمایشی، مصاحبه و مشاهده)، تعریف عملیاتی و آژیه‌های عنوان طرح پژوهشی، تدوین پرسشنامه و نحوه گردآوری اطلاعات از کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی و در نهایت شیوه تجزیه و تحلیل اطلاعات را مورد بحث و تبادل نظر قرارداد. سپس در مرحله اجرای طرح، براساس تنوع و پراکندگی جغرافیایی کتابخانه‌های مورد نظر استان پایگاه‌های، تخصصی، عمومی، آموزشگاهی، مساجد، زندان‌ها، روستایی، بیمارستانی و... پژوهش به چند بخش تقسیم و هر یک از اعضای عهده‌دار سرپرستی بخشی از کتابخانه‌ها و بررسی صحت و سقم اطلاعات مندرج در پرسشنامه شدند و نیروهایی کارآموده و آگاه از میان کارشناسان رشته‌های مختلف علمی به‌ویژه کتابداران جهت گردآوری اطلاعات و نظارت بر تکمیل پرسشنامه توسط مسئولین کتابخانه‌ها و سازمان‌های مورد نظر انتخاب و معرفی شدند. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها اطلاعات گردآوری‌شده در نرم‌افزار آماری وارد و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

بدیهی است عوامل اجرایی این پژوهش در انجام آن با محدودیت‌های بسیاری مواجه بودند ولی با توکل به نیروی لایزال الهی و مسعده صدر مشکلات تا حدودی برطرف شدند. در زیر به ذکر تعدادی از این محدودیت‌ها بسنده می‌کنیم:

گسترده بودن استان البرز و تعدد و پراکندگی مراکز و سازمان‌های دولتی، خصوصی و نیمه‌خصوصی مستقر در استان و به‌ویژه نامشناخته بودن بسیاری از مراکز موجب صرف مدت‌زمان بسیار جهت مراجعه و گردآوری اطلاعات گردید.

عدم همکاری برخی از ارگان‌ها با کارشناسان مسئول گردآوری اطلاعات و یا عدم پذیرش معرفی‌نامه و ممانعت از ارائه اطلاعات به پرسشگران متأسفانه در موارد بسیاری منجر به صرف هزینه، نیروی انسانی، زمان و مراجعات و تماس‌های مکرر جهت اخذ اطلاعات گردید که این امر در عصر دسترسی آزاد به اطلاعات دور از ذهن و باور است.

کمبود منابع مالی (به طور مثال در بکارگیری نیروهای انسانی با حقوق مکفی، هزینه مراجعه به کتابخانه‌های دوردست و یا مراجعات مکرر به برخی از سازمان‌ها، تکثیر مدارک و کتاب و...) آنچه هم اکنون پیش روی شما مخاطب گران‌قدر قرار دارد برگرفته از نتایج حاصل از طرح پژوهشی با عنوان: «اطلس کتابخانه‌های استان البرز» است که تعریف عملیاتی واژه‌های مندرج در

عنوان مذکور عبارت‌اند از:

اطلس: منظور از اطلس در این پژوهش نقشه‌های جغرافیایی مربوط به محل استقرار کتابخانه و نیز راهنمای متن جامعی است که کتابخانه‌های موجود در استان البرز است.

کتابخانه‌ها: هر مکانی متعارف مجموعه‌ای از کتاب‌ها که در یک محل، به منظور بهره‌گیری سامان یافته باشد، کتابخانه است. در این پژوهش کتابخانه به محلی اطلاق می‌شود که مجموعه‌ای از کتاب‌ها (حداقل ۵۰۰ جلد کتاب اعم از چاپی و الکترونیکی) را در خود جای داده و این منابع به منظور بهره‌گیری سازمان‌دهی شده باشند.

استان البرز: استانی در میانه رشته کوه‌های البرز، واقع در غرب پایتخت که مشتمل بر پنج شهرستان شامل: کرج، ساوجبلاغ، نظرآباد، طالقان و چهارباغ است.

شایان ذکر است در هر یک از مسئول تعریف کتابخانه مورد نظر، اهداف، وظایف، خدمات و جامعه استفاده‌کننده جهت آگاهی مخاطبان گرامی به تفصیل ذکر شده است و در پایان نمایه الفبایی بر اساس شهرستان‌های موجود در استان البرز و کتابخانه‌های موجود در آنها به منظور تسهیل دسترسی به مطالب مورد نظر خوانندگان درج شده است.

در پایان از همکاری مجدانه و بی‌شائبه کلیه مراجع حقوقی و اجتماعی اعم از استانداری محترم، فرمانداری، سازمان‌های دولتی، خصوصی، کتابخانه‌های عمومی، دانشگاه و مراکز تخصصی و پژوهشی، بیمارستان‌ها، آموزشگاه‌ها، مساجد و زندان‌های استان البرز و نیز مسئولان محترم کتابخانه‌ها که با سعه صدر در گردآوری اطلاعات مورد نیاز یاریگر ما بودند و همچنین کلیه کارشناسانی که به عنوان پرسشگر با کارشناس آمار در این امر شرکت فعال داشتند، صمیمانه سپاسگزاری می‌نمایم و توفیق روزافزون ایشان را از درگاه ایزد متعال مسئلت داریم.

امید است تدوین راهنمای حاضر بتواند گام موثری در جهت شناسایی کتابخانه‌های استان البرز و توانمندی‌های آن قلمداد گردد و محققان از اطلاعات مندرج در این کتاب به نحو شایسته بهره‌مند شوند. شایان ذکر است این طرح برای اولین بار در استان البرز انجام شده و بی‌تردید عاری از نقص نخواهد بود که با ارائه نظرات و پیشنهادهای سازنده خود ما را در ویرایش‌های بعدی یاری فرمایید.

رضانعلی محسنی ملردی

مدیرکل کتابخانه‌های عمومی استان البرز